

Motion till riksdagen 2023/24:2816

av Rickard Nordin (C)

med anledning av skr. 2023/24:59 Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med en ny klimatpolitisk handlingsplan som innehåller koldioxidberäkningar och kostnadsanalyser och vars samlade åtgärder leder till att Sveriges klimatmål uppnås, både till 2045 och till 2030 och 2040, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt minska Sveriges fossila subventioner i linje med våra åtaganden vid klimatkonferensen COP 28 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera mål och åtgärder för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen i tillräckligt snabb takt samt införa mål för exportens klimatnytta i enlighet med Miljömålsberedningens förslag (SOU 2022:15) och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell koldioxidbudget och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta konkreta åtgärder för att stärka den cirkulära ekonomin, vilket skulle bidra till stora utsläppsminskningar, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att bromsa klimatförändringarna för att nå 1,5-gradersmålet i Parisavtalet är helt avgörande. Sverige kan och ska vara en pådrivande aktör och ett föregångsland, där vårt ledarskap samtidigt kan leda till jobb, tillväxt och nya affärsmöjligheter. FN:s klimatpanels sjätte rapport om den samlade klimatvetenskapen kunde inte vara tydligare:

klimatet kan inte vänta. Utsläppen måste vända ned senast 2025 och sedan fortsätta kraftigt nedåt om det ska vara möjligt att klara 1,5-gradersmålet, men i nuvarande takt når vi gränsen för 1,5 graders uppvärmning i början av 2030-talet.

Centerpartiet välkomnar därför att man vid klimattoppmötet COP 28 i paragraf 28 slår fast att det är innevarande decennium som är det mest kritiska för länderna för att minska utsläppen och vända utsläppskurvan. Det slås också fast att vi ska fasa ut de fossila energikällorna, och inte minst minska de fossila subventionerna. Sveriges nuvarande klimatminister återvände från COP 28 till synes nöjd med innehållet i uppgörelsen. Trots detta är effekterna av den nationella klimatpolitik som antagits av den nuvarande regeringen och som nu fastslås i den klimatpolitiska handlingsplanen den raka motsatsen. Vissa studier pekar till och med på att de fossila subventionerna kan ha fördubblats av nuvarande regering, och utsläppen har sedan regeringen tillträtt ökat kraftigt. Dessutom står det största partiet i regeringsunderlaget inte bakom klimatmålen. Denna utveckling oroar Centerpartiet djupt.

Uppemot 50 miljoner ton riskerar utsläppen att öka med fram till 2030 med regeringens politik. Det innebär att vi missar klimatmålen – de svenska och de klimatmål som vi förbundit oss till på EU-nivå – vilket kommer att medföra en potentiell stämningsansökan från kommissionen med miljardböter som följd. För att inte tala om de chockhöjningar av drivmedelspriset som Konjunkturinstitutet varnar för framåt 2030. Med regeringens politik väntas bensin- och dieselpriiset landa på runt 40 kronor om målen ska nås.

Regeringen är med sin klimathandlingsplan tydlig med att man ser klimatomställningen i huvudsak som en utmaning snarare än en möjlighet för Sverige, vilket Centerpartiet beklagar. Vi ser omställningen som en fantastisk möjlighet till stärkt konkurrenskraft och välkomnar att näringslivet vill gå före. Regeringen skapar med sitt förhållningssätt en oerhört stor osäkerhet för de som står redo att investera i den gröna tekniken genom att avskaffa viktiga styrmedel, genom att vara otydlig med framtiden för stödet till vissa styrmedel eller genom att skjuta viktiga reformer på framtiden genom nya seglivade utredningar i sin klimatpolitiska handlingsplan.

Bilden av Sverige som föregångsland på klimatområdet har redan ifrågasatts internationellt. Detta påverkar också vår legitimitet när det kommer till att utöva påtryckningar mot länder som inte vidtar nödvändiga åtgärder för att minska klimatutsläppen. Det påverkar vår trovärdighet vid förhandlingsbordet såväl internationellt som i EU. Centerpartiet vill i stället göra det svårare att inte vidta åtgärder för att minska utsläppen för medlemsländerna i EU genom att rikta sanktioner mot de som försenar eller försvårar för klimatomställningen eller måluppfyllnaden. Vi vill också sätta klimatlås på EU:s budget.

Utvecklingen på klimatområdet riskerar att få stora ekonomiska konsekvenser då en allt större betoning läggs på åtgärder utomlands, genom att köpa utsläppsrätter i andra EU-länder, eller på s.k. klimatkompenserande åtgärder. Det riskerar också att få påverkan på ekonomin om investeringar i stället flyttas till andra länder som är tydligare med sina klimatpolitiska ambitioner. Då riskerar vi att gå miste om såväl skatteintäkter som arbetstillfällen. Vi får också betala för minskningen två gånger – först i utlandet och sedan här. För omställningen måste göras på hemmaplan förr eller senare. Slutligen medför regeringens politik stora säkerhetspolitiska risker. Vi hade hoppats att regeringen skulle agera mer kraftfullt då beroendet av fossil energi från skurkstater redan haft stor och långvarig påverkan på Sverige och EU:s säkerhet.

Med denna utveckling kan Centerpartiet emellertid glädjas åt att stödet för klimatmålen är starkt bland befolkningen och många delar bilden av att mer behöver göras på klimatområdet. Vi välkomnar också att det svenska näringslivet fortsätter att satsa på att utveckla morgondagens klimatlösningar samt att många lokala och regionala företrädare vägrar minska ambitionerna i klimatpolitiken trots regeringens kursändring.

Redan i september förra året signalerade Centerpartiet att om regeringen inte kunde presentera en effektiv plan för att minska utsläppen, skulle vi agera för att rikta miss-
troende mot miljö- och klimatminister Romina Pourmokhtari. Efter att klimathandlingsplanen presenterades kunde Centerpartiet konstatera att det saknas åtgärder från regeringen som minskar utsläppen här och nu, vilket också bekräftas av Klimatpolitiska rådet. Centerpartiet saknar därmed förtroende för klimatministern och vi kan inte ställa oss bakom regeringens klimatpolitiska handlingsplan. Vi kommer dock fortsatt att arbeta outtröttligt för att vända utvecklingen så att vi kan nå klimatmålen både nationellt och inom EU-samarbetet, samt våra internationella åtaganden.

Ett urval kommentarer kopplade till åtgärderna

- Regeringen fokuserar ensidigt i klimathandlingsplanen på klimatmålet till 2045 och saknar svar för hur målen till 2030 ska nås. Detta bryter mot klimatlagen, där målet till 2045 och målen till 2030 är legalt likvärdiga. Det bryter också mot de skrivningar som slöts vid COP 28, där de signerande parterna ställer sig bakom ambitionen att det är kommande år, under detta kritiska decennium, som är viktigast ur klimatsynpunkt för att vända utvecklingen samt att de fossila subventionerna ska minska. Regeringens klimathandlingsplan riskerar också efterlevnaden av den nyligen antagna EU-lagstiftning som antagits under Fit for 55.
- Regeringen menar att man eftersträvar en större bredd av åtgärder för att nå måluppfyllnad på klimatområdet än föregående regering. Samtidigt har regeringen ensidigt avvecklat en stor mängd klimatstyrmedel utan att ersätta dessa med andra åtgärder, vilket lett till att klimatutsläppen nu kraftigt ökar. Dessutom förlitar sig regeringen till stor del på EU:s klimatlagstiftning för att nå målen till 2030 trots att man i dag inte har svaren på hur detta ska genomföras.
- Centerpartiet ser att det är positivt att regeringen satsar stort på elektrifieringen i sin klimatpolitiska handlingsplan. Elektrifiering kommer att vara helt nödvändigt för att minska utsläppen inom såväl industrin som transportsektorn, för att nämna några exempel. Många åtgärder, såsom ökat fokus på snabbare utbyggnad av laddinfrastruktur, en skrotningspremie och att man minskar hinder för att uppföra laddplatser inom samfälligheter, är välkomna. Samtidigt behövs fler åtgärder för att bygga ut överföringskapaciteten i Sverige, annars kommer inte elen att nå dit den behövs. Dessutom ser vi att försäljningen av elbilar minskar för första gången på länge, eftersom regeringen avvecklar klimatbonusen. Dessutom stoppades det nya reseavdraget och skatten på el höjdes, vilket har gynnat fossildrivna fordon.
- Centerpartiet beklagar att regeringens klimathandlingsplan inte tillvaratar de möjligheter som svensk bioenergi kan erbjuda i närtid, både för att minska utsläppen inom transportsektorn och för att stärka vår säkerhet genom att göra oss oberoende av skurkstaternas fossila energi. Under lång tid har en rad aktörer satsat stort på att utveckla framtidens gröna biodrivmedel, som kan användas i den befintliga fordonsparken för att minska utsläppen här och nu. Genom att öka investeringarna i denna industri kan priset på biodrivmedel minska, och detta vore mer önskvärt än en

ensidig tilltro till elektrifieringen. Med de kraftiga sänkningarna av förnybara drivmedel i bensin och diesel väntas enbart fossil diesel öka med 4 miljoner liter om dagen. Det är vansinnigt, både för klimatet och i ett säkerhetspolitiskt läge där vi vet att många skurkstater, såsom Ryssland, får sina viktigaste inkomster från olja.

- Det är välkommet att regeringen i klimathandlingsplanen noterar att Sverige kommer att ha en betydande ökad efterfrågan på el och anta mål om 300 TWh till 2045. Regeringen har emellertid inga konkreta förslag för hur den nya produktionen ska tillkomma, hur den nya kärnkraften ska bekostas eller vad notan till skattebetalarna blir för subventionerna. Centerpartiet vill att regeringen skyndsamt antar ett mål om ny elenergiproduktion om 100 TWh till 2030. Detta behövs för att undvika den bristsituation som Svenska kraftnät och Energimyndigheten flaggat för kan göra sig gällande redan 2027. Elbrist riskerar att försena omställningen betydande. Industrins behov är i närtid, inte 2045.
- Centerpartiet beklagar att regeringen tycks hysa en överdriven tilltro till s.k. kompletterande åtgärder, såsom klimatkompensation i tredjeland under artikel 6 i Parisavtalet, för efterlevnaden av klimatmålen. Denna typ av åtgärd är förenad med stor osäkerhet när det kommer till verifierade utsläppsminskningar och additionalitet, effekterna kan ta tid att göra sig gällande och utsläppsminskningarna är sällan stabila över tid.

Sammantaget är regeringens klimathandlingsplan ett luftslott som inte adresserar de verkliga utsläppen utan bygger på förhoppningar om åtgärder i framtiden baserade på utredningar som ska tillsättas. Viktiga styrmedel har avskaffats utan att ersättas och resultatet, enligt regeringens egna beräkningar, är kraftigt utökade utsläpp. Det är brott mot klimatlagen. Det är ett hån mot etablerad forskning och vetenskap. Det är huvudlöst sett till svensk konkurrenskraft och det är ett otroligt svek inte bara mot kommande generationer utan också mot alla de som vilseletts att tro att det bara är att fortsätta i gamla hjulspår, eftersom det inom kort kommer att bli mycket dyrare att fortsätta på den inslagna vägen.

Rickard Nordin (C)